

תבונות

הגות עיון ופשוט
משיעורי

הג"ר דוד לייבל שליט"א

נערך ע"י תלמידיו

מצוות ספירת השבועות

במאמרנו 'ספירת העומר' ביארנו את שורש עניינה של ספירת העומר, במאמר זה נסיף על הדברים ונבאר לעומקו את שורש המספר שבע המהווה את יסוד המצווה של ספירת העומר - שבע כפול שבע. המספר שבע הקיים גם במצוות ועניינים רבים בתורה מופיע באופן בולט בספירת העומר ודורש ביאור בעומק הדברים.

טרם נבאר את מהות המספר שבע, ניתן את דעתנו למושג הקיים בתורה רק ביחס לספירת העומר. בפרשת ראה (דברים טו) הציווי על ספירת העומר מופיע כך:

שְׁבַעָה שְׁבַעַת תִּסְפֹּר לְךָ מֵהַחֵל חֲרִמֶּשׁ בְּקָמָה תִּחַל לְסַפֵּר שְׁבַעָה שְׁבַעַת:

יש לעמוד על כך שזוהי המצווה היחידה שקיים בה המושג של 'שבוע'. בניגוד לשאר המקומות בהם התורה מצווה על 'שבעה ימים' - כמו לגבי פסח וסוכות ועוד, ואף לגבי שבת התורה נוקטת בלשון 'יום השביעי', כאן, בספירת העומר, מתחדש המושג של 'שבוע' כיחידה העומדת בפני עצמה, כשהציווי הוא לכפול את אותן יחידות של שבועות שבע פעמים.

מהו שבוע?

הסיבה שהמונח 'שבוע' לא קיים בתורה במקומות נוספים היא פשוטה; אין יחידה של שבוע משום שאין מחזוריות בשבעה ימים. בעוד ש'יום' הוא מחזור של אור וחושך, וגם 'שנה' בתורה מורכבת ממחזור של השמש ומהלכו של הירח - החודשים, בשבוע אין כל מחזור טבעי. אמנם בלשון בני האדם נקראת יחידת זמן של שבעה ימים שבוע, אך זאת בשל המחזוריות של יום המנוחה שקיים בסופו, למרות שבעצם לא מתקיים כל מחזור טבעי של שבעה ימים.

ואם כן, כאשר התורה נוקטת לשון 'שבוע' ישנו אפוא יחס מיוחד למחזוריות שבעת הימים שבספירת העומר כאל יחידה אחת. ואכן, מפסוק זה דורש אביי (מנחות סו.) שבספירת העומר ישנה מצווה למנות גם את השבועות, ולא רק את הימים 'מצווה למימני יומי ומצווה למימני שבועי'. והדברים צריכים הסבר. מה המיוחד במצווה זו שכל שבעה ימים הופכים ליחידה בפני עצמה של 'שבוע' ומהו בעצם התוכן של ספירת השבועות מעבר לספירת הימים.

השבע מסמל את תכלית הבריאה

במאמרנו הנ"ל עמדנו על שורש רעיונה של מצוות ספירת העומר אותה מצווה התורה לעשות בימי הקציר, כשתחילתה בימי קציר השעורים מיד לאחר הפסח וסופה בימי קציר החיטים הסמוכים לחג השבועות. ביארנו כי במצוות ספירת העומר מבקשת התורה מאיתנו כי גם בימי הקציר בהם האדם טרוד בכל מאוודו בעבודת האדמה, עליו לזכור כי תכלית כל עבודת הגשם היא בהיותה אמצעי לעבודת השם.

עתה נבאר כיצד עניין השבע משלים את הדברים ונותן להם תוספת עומק: המהר"ל (נצח ישראל ז; ועוד) מאריך להסביר כי הספרה שבע מסמלת את מה שמעבר למרחב הגשמי. המספר שש כולל בתוכו את כל הצדדים האפשריים שבבריאה שהם ארבע רוחות - מזרח מערב צפון ודרום, ולמעלה ולמטה. אלו ששת הצדדים המקיפים את האדם בעולמו הגשמי, והשביעי הוא החלק שמחוץ למרחב הגשמי. השביעי הוא המימד הרוחני שבבריאה ומסמל את כל מה שמעבר לעולם הפיזי.

זוהי עומק המשמעות של יום השביעי - השבת. ששת ימי המעשה הם העולם הגשמי בו נתון האדם והשבת היא מה שמעבר לעבודת ששת הימים. מה שמעבר לגשם. מהותה נקבעה משום שה' נח ביום השביעי; 'וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל פְּנֵי בְרָךְ ה' אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ' (שמות כ יא). דרך שביתת השבת מכיר האדם כי חיי הגשם אינם תכלית הכל, אלא רק אמצעי להגיע אל מה שמעבר לגשם, אל היעוד האמיתי שלהם - חיי הרוח, וכפי שאנו מזכירים בתפילת השבת: **אתה קדשת את יום השביעי תכלית מעשה שמים וארץ.**

כעין זה גם מצוות שנת השבע שנת השמיטה, מבקשת מן האדם שלא לראות את עבודת ששת השנים כתכלית, אלא את מה שמעבר לעבודת השדה, את חיי הרוח שהם המימוש של עבודת ששת השנים. ולכן גם מצוות השמיטה נעשית בשנת השבע.

אפשר אולי אף להטעים בכך גם את ציווי התורה שלא לעבוד בעבד עברי מעל שש שנים כדי להורות על כך שגם העבד מיישראל אין לו לשקוע כל כולו לתוך עבודת החומר ומחוייב גם הוא לבנות ולעצב את חיי הרוח שלו.

השבע כיחידה - שלימות כל הצדדים

התוספת המיוחדת שיש בספירת העומר היא כאמור, ששבעת הימים הופכים לשבוע. בשונה ממצוות שבת ושמיטה שם עיקר המצווה היא קידוש ושמירת השביעי, בספירת העומר התורה מצווה אותנו לאחד את החול עם הקודש יחד - לספור את הימים, ואז לספור את השבוע. כלומר, לצרף את כל שבעת הימים הכלולים מששת ימי המעשה והשבת, ליחידה אחת של שבוע. ומאחר שהשבת היא החלק הרוחני שבבריאה, נמצא שהמצווה המיוחדת בספירת השבועות היא לאחד את השבת יחד עם ששת ימי המעשה. כאשר האדם סופר את הימים ובתום כל שבעה ימים הוא מכריז על 'שבוע' בעומר, הכרזתו היא שהכל כלול יחד. אין הפרדה בין העולמות, אלא ששת ימי המעשה והשבת כרוכים זה בזה. בכך הוא מקדש את ימי החולין ומחבר אותם עם הקודש.

מצווה זו נתונה לנו בימי הקציר בדווקא. כאשר האדם יוצא לשדה וקוצר את תבואתו עליו לזכור ולהכריז כי כל חיי המעשה אינם תכלית לעצמם אלא הם מכוונים לתכלית של חיי הרוח ועבודת השם, וכי הם כלולים יחד ומשמשים לאותה מטרה. ואכן, כפי שאנו רואים בפסוקים בפרשת אמור, הציווי לספור מופיע כל הזמן סביב השבת: 'וספרתם לכם ממחרת **השבת**' 'שבע **שבתות** תמימות תהיינה' 'עד ממחרת **השבת** השביעית' - כל ענין הספירה, כאמור, מתחיל מהשבת, כשהמטרה היא בתוך כל ארבעים ותשע הימים לצרף את ימי החול ולהכליל אותם עם השבת. יתכן אף שזו כוונת דברי הרמב"ן שכתב (ויקרא כג יא) '**וטעם תמימות תהיינה כי השבת עם ששת הימים תקרא שבת שלמה**'. מה הפירוש שעם ששת הימים השבת נקראת שלימה? נראה כי כוונת דברי הרמב"ן היא כפי שביארנו ששלימות השבת היא דווקא על ידי שמחברים אליה את ימי החולין, כשהמכוון הוא להפוך את כל ימי השבוע ליחידה אחת שמסמלת את השלימות שבבריאה - חיי המעשה המכוונים אל תכלית עבודת השם.

ניתוק בין חיי הרוח לחיי הגשם הוא מכשול חמור בעבודת ה' ורוממות האדם: בניתוק חיי הגשם מתכליתם - חיי הרוח, מאבד היהודי את מעלתו על שאר בני האדם ובעלי החיים היוצאים גם הם יום יום לפרנסתם ולעבודתם. וכך גם להיפך, ניתוק של חיי הרוח מחיי הגשם אף הוא חוטא למטרה. כאשר האדם זוכר את בוראו ודבק בו רק כשהוא בבית הכנסת ובבית המדרש, ואילו בצאתו לחיי המעשה הוא שקוע בהם בלא לזכור את התכלית, הרי הוא עושה מלאכתו רמיה. עבודת השם שלו אינה אלא מסכה אותה הוא עושה על עצמו בבית הכנסת או בכניסת השבת כשהוא הופך להיות 'יהודי של שבת' ותיכף בצאת השבת הוא שב לשקוע בעמלו. חיבורם של חיי הרוח והגשם ליחידה אחת במצוות ספירת העומר מהווה יסוד חשוב לבניין האדם השלם העשוי מרוח ומגשם, ובכך זוכה האדם לקדש את חיי המעשה שלו, וכל עמל כפיו עולה לרצון לפני השם.

העלון יוצא לאור על ידי מכון 'תבונות', רח' יהודה הלוי 10 בני ברק
הארות והערות ולקבלת תכנים נוספים ניתן לפנות במייל: office@tvnot.net
לקבלת העלון במייל a@tvnot.net